

Zitting 1980–1981

16 759

Goedkeuring van het voornemen tot opzegging van de op 21 juni 1952 te Kaapstad tot stand gekomen Overeenkomst tussen de Nederlandse en de Zuidafrikaanse Regering betreffende paspoort-visa

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Tussen de regering van Zuid-Afrika en Nederland is in 1952 een visumovereenkomst (Trb. 1952, 105)¹ gesloten die inhoudt, dat enerzijds geen visumplicht geldt voor Zuidafrikanen die ons land voor maximaal drie maanden wenssen te bezoeken en dat anderzijds aan Nederlanders die Zuid-Afrika wenssen te bezoeken, kosteloos visa worden verstrekt. Voor Nederlanders die een bezoek wenssen te brengen aan Zuid-Afrika bleef derhalve het visumvereiste bestaan. Het ontbreken van wederkerigheid inzake het visumvereiste in deze overeenkomst ondervond geen bezwaar van Nederlandse zijde, aangezien ons nationale beleid er toentertijd op gericht was het vrije personenverkeer zo veel mogelijk te bevorderen. Uit de vijftiger jaren stammen dan ook verscheidene unilaterale visumafschaffingsregelingen, waarbij voor een bezoek aan Nederland voor vreemdelingen van bepaalde nationaliteiten het visumvereiste werd opgeheven. Dergelijke regelingen zijn bij voorbeeld getroffen met Australië, Canada, verschillende Zuid- en Middenamerikaanse staten en met de Verenigde Staten. Het ontbreken van wederkerigheid in visumregelingen die van kracht zijn tussen staten is derhalve geen uitzonderlijk gegeven (het omgekeerde is bij voorbeeld thans het geval tussen Nederland en Turkije).

Het voortduren van het apartheidsbeleid in de Republiek Zuid-Afrika heeft in de loop der jaren vragen doen rijzen over de wenselijkheid van het bestendigen van bovenvermelde niet-wederkerige situatie. De Regering acht handhaving van deze situatie onbevredigend, te meer daar zij tot verdere accentuering van de ongelijkheid kan leiden wanneer de autoriteiten van Zuid-Afrika, zoals wel is geschied, visa weigeren aan Nederlanders, die bekend staan om hun afwijzende houding ten aanzien van de apartheid.

Het moment waarop de Nederlandse Regering te kennen heeft gegeven de ongelijke situatie te willen opheffen, kan niet los worden gezien van de ontwikkeling van het geheel van het Nederlandse beleid ten opzichte van Zuid-Afrika. Zoals bekend resulteerde het beraad van de Regering naar aanleiding van het debat in de Tweede Kamer op 17 juni 1980 over Zuid-Afrika² in het standpunt dat de Regering in de situatie in Zuid-Afrika en omliggende landen aanleiding vond tot het doen uitgaan van een aantal politieke signalen. Eén daarvan betrof de instelling van een visumplicht voor Zuidafrikaanse staatsburgers.

De Regering heeft dit standpunt terstond ter kennis gebracht van de verantwoordelijke Belgische en Luxemburgse autoriteiten in verband met de Beneluxovereenkomst inzake de verlegging van de personencontrole naar de buitengrenzen van het Beneluxgebied van 11 april 1960 (Trb. 1960, 40).

¹ Terinzage gelegd op de bibliotheek. Gelet op het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State, blijft openbaarmaking van het advies van de Raad van State en het nader rapport achterwege.

² Handelingen Tweede Kamer, zitting 1979–1980, blz. 5417 t/m 5443.

Deze overeenkomst verplicht België, Luxemburg en Nederland ter zake een gemeenschappelijk beleid te voeren in hun betrekkingen met derde landen. In het bijzonder betreft dit het opheffen c.q. instellen van de visumplicht. Na overleg binnen de Benelux-Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer is daarop door de drie Regeringen besloten tot de wederinstelling van de visumplicht voor personen met de Zuidafrikaanse nationaliteit.

Vóór de totstandkoming van deze Beneluxovereenkomst werden visumafschaffingsovereenkomsten door de Beneluxlanden geheel afzonderlijk gesloten. Dit is onder andere het geval met Zuid-Afrika, met welk land zowel Nederland, als België en Luxemburg een afzonderlijke visumafschaffingsovereenkomst hebben.

Zodra de nationale procedures in de Beneluxlanden tot opzegging van de respectievelijke overeenkomsten voltooid zijn, zal door middel van een gemeenschappelijke Beneluxactie uitvoering gegeven worden aan de wederinvoering van de visumplicht voor personen met de Zuidafrikaanse nationaliteit die het Beneluxgebied wensen te bezoeken. Aangezien de onderhavige overeenkomst voor wat het Koninkrijk betreft alleen voor het Rijk in Europa geldt, wordt de goedkeuring van het voornemen tot opzegging ook alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. van der Klaauw

De Staatssecretaris van Justitie,
E. A. Haars